

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

Metodické usmernenie
CPPPaP a ČŠPP v oblasti
posudzovania školskej
pripravenosti v čase prerušenia
prevádzky školských zariadení

VÚDPaP

Bratislava, 2020

Metodické usmernenie CPPPaP a CŠPP v oblasti posudzovania školskej pripravenosti v čase prerušenia prevádzky školských zariadení

Milé kolegyně, kolegovia,

v tomto období v bezkrízovom režime bol v poradenských zariadeniach čas posudzovania pripravenosti detí na školu („školskej zrelosti“, v terminológii školského zákona „školskej spôsobilosti“). Vzhľadom na súčasné okolnosti musíme k tejto činnosti pristúpiť netradičným spôsobom. Východiskom je školský zákon, ktorý

- nevyžaduje plošné testovanie školskej spôsobilosti;
- nedefinuje dieťa, ktoré nedosiahlo školskú spôsobilosť – nie je explicitne stanovené, že musí byť diagnostikované poradenským zariadením (ako je to pri ŠVVP),
- avšak k žiadosti rodiča o odklad povinnej školskej dochádzky vyžaduje priložiť odporúčanie lekára a poradenského zariadenia (§ 19 ods. 4);
- splnomocňuje ministra, aby v prípade mimoriadnej situácie rozhodol o iných termínoch rozhodujúcich pre organizáciu školského roka (§ 150, ods. 8 pís. c).

Podľa *rozhodnutia ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2020/10610:1-A1030* zo dňa 26.3.2020 „zákonný zástupca dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami doloží vyjadrenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie do vydania rozhodnutia o prijatí dieťaťa do základnej školy **najneskôr do 15. júna 2020**“, resp. na odklad povinnej školskej dochádzky „**dodatočne, najneskôr do štyroch týždňov** od skončenia mimoriadneho prerušenia školského vyučovania“.

Momentálne vychádzame z týchto termínov, nie je však vylúčené, že sa podľa vývoja situácie budú meniť.

Na základe vašich otázok a aj nápadov prinášame niekoľko informácií a možných riešení aj v čase, keď **nie je možné deti diagnostikovať**.

- Vychádzame primárne z ustanovenia § 20 ods. 2 školského zákona, že každý rodič, resp. zákonný zástupca s trvalým pobytom na území SR je **povinný prihlásiť dieťa, ktoré dovŕši do 31. 8. 2020 šiesty rok života, do prvej triedy základnej školy**. Táto povinnosť sa viaže na zápis do školy v lokalite, kde má dieťa trvalý pobyt (tzv. *spádová škola*), alebo do inej školy vybranej zákonným zástupcom.
- Vieme, že aj na stránkach vašich zariadení máte informácie o postupe prihlasovania detí do ZŠ.
- Základné školy zvereňujú na svojich stránkach online prihlášky, ich súčasťou sú aj otázky týkajúce sa pripravenosti detí, ktoré má **posúdiť rodič** a zaznamenať do prihlášky.
- V tejto fáze môžete byť v kontakte s riaditeľmi ZŠ vo vašej spádovej oblasti a komunikovať s nimi o počte zaslaných prihlášok (najmä počte detí so žiadosťou o odklad začiatku povinnej školskej dochádzky, resp. detí so ŠVVP).
- Monitorujte počty žiadostí rodičov o odborné vyjadrenie k odkladu PŠD, resp. o posúdenie ŠVVP, aby ste si podľa počtu odborných zamestnancov, priestorových možností a pod. mohli naplánovať činnosť centra a jeho diagnostické i poradenské priority po spustení prevádzky.

Ako postupovať pri posudzovaní školskej pripravenosti

A. Deti so štandardným vývinom

- Pre deti so štandardným psychickým a fyzickým vývinom **nie je** pre prijatie do školy **potrebná žiadna, ani skrínigová** diagnostika školskej pripravenosti. O tomto je potrebné rodičov informovať a robiť osvetu a psychoedukáciu (napríklad že absenciou skrínigu nič nezmeškajú). Keďže dnes je prioritné fyzické zdravie detí a dospelých, oblasť školskej pripravenosti a jej posudzovanie/neposudzovanie je v tomto období až druhoradý problém.

Ak rodič žiada o posúdenie pripravenosti dieťaťa na školu:

1. Deti, ktoré nie sú v starostlivosti poradenského zariadenia

- Centrá si môžu overovať silné a slabšie stránky dieťaťa prostredníctvom individuálnej telefonickej alebo emailovej *konzultácie s učiteľkou MŠ i rodičmi* (môžu učiteľke či rodičom zaslať dotazník, ktorý vypracujú, využiť aplikáciu Welcome a pod.).
- Oprite sa o informácie z *osobnej a rodinnej anamnézy*, ktorú Vám rodič poskytne emailom scanom, resp. poštou a pod.
- Každé *dieťa, ktoré navštevuje materskú školu*, má svoju *pedagogickú dokumentáciu*, ktorá je zdrojom užitočných a relevantných informácií vzhľadom na zaškolenie dieťaťa. (Aj za bežných okolností je vhodné doplniť cielené psychologické vyšetrenie – najmä ak je len jednorazové – informáciami od pedagógov MŠ.)
- O spoluprácu pri vypracovaní podkladov pre vyjadrenie k odkladu povinnej školskej dochádzky požiadajte pedagógov MŠ (aktuálne tiež pracujú z domu). Môžu sa oprieť o dlhoročné pozorovanie, pedagogickú dokumentáciu a správanie dieťaťa v kolektíve, ktoré je pre posúdenie pripravenosti dieťaťa na školu mimoriadne dôležité, pri klasickom individuálnom vyšetrení školskej pripravenosti však ostáva skryté. *Do odporúčania odkladu treba samozrejme uviesť, že ste sa opierali o tento zdroj informácií.*
- Ak sa pedagógovia MŠ nevedia rozhodnúť a nakoniec sa priklonia k zaškoleniu dieťaťa, je vhodné ich požiadať o charakteristiku oblastí, ktoré sa im vzhľadom na zaškolenie zdajú rizikové. Toto sa (so súhlasom rodiča) stane súčasťou spisu klienta. Odborní zamestnanci tak budú mať k dispozícii informácie, aby učiteľovi v 1.ročníku sprostredkovali, čo si má v prvých mesiacoch u dieťaťa všimnúť, čomu venovať väčšiu pozornosť, čo viac stimulovať.
- Ak dieťa navštevuje *komunitné centrum*, jeho ďalšie zaškolenie vedľa dobre posúdiť aj jeho zamestnanci. (Aj pri dieťati, ktoré máme možnosť vyšetriť, sa môže stať, že pred psychológom mlčí, ale v škôlke alebo v komunitnom centre je aktívne a prosperuje. Zamestnanci týchto zariadení môžu presvedčiť psychológa, že dieťa je šikovné, napriek tomu, že to pri vyšetrení neukázalo).
- Ak rodič požaduje vyjadrenie o školskej pripravenosti ako prílohu k žiadosti o predčasné zaškolenie dieťaťa podľa § 19 ods. 8 školského zákona, opriete sa pri vyjadrení o údaje podľa odstavcov vyššie. *Do odporúčania prijať dieťa na plnenie povinnej školskej dochádzky pred dovŕšením šiesteho roku jeho veku treba uviesť, o aké zdroje informácií sa opierate.*

2. Deti, ktoré sú v starostlivosti poradenského zariadenia

- Pre posúdenie školskej pripravenosti (vrátane prípadného odporúčania odkladu PŠD) máte k dispozícii vlastnú odbornú dokumentáciu dieťaťa, o ktorú sa môžete oprieť.
- Odborným zamestnancom odporúčame zamerať sa skôr na to, ako dieťa vo vývine progreduje alebo stagnuje. Neposudzujete teda staticky „zrelosť“ k aktuálnemu dňu/mesiacu, ale mieru, v akej dieťa počas obdobia, kedy bolo v starostlivosti poradne, napredovalo v jednotlivých oblastiach. Podľa toho sa pokúste urobiť prognózu ďalšieho vývinu.
- Ak sa neviete rozhodnúť a prikloníte sa k tomu, že neodporúčate odklad, tak si už vopred pripravte opis/charakteristiku oblastí, v ktorých by mohlo mať dieťa v škole problém. Na začiatku školskej dochádzky potom treba tieto oblasti sledovať v spolupráci s učiteľom.

B. Deti zo zdravotným znevýhodnením

1. Zápis a prijímanie detí so zdravotným znevýhodnením do bežných škôl

- Rodičia pri zápise uvedú, že ide o dieťa so zdravotným znevýhodnením a doložia to správou od lekára, v prípade NKS od logopéda/klinického logopéda, v ktorých starostlivosti bolo dieťa v predškolskom období. Psychologická a špeciálnopedagogická diagnostika výchovno-vzdelávacích potrieb, resp. silných/slabých stránok dieťaťa sa bude optimálne realizovať v priebehu školského roka (po primeranom adaptačnom období dieťaťa na školské podmienky). Ak bude treba doložiť vyjadrenie poradenského zariadenia prv, než bude diagnostika ukončená (momentálne platí termín 15.6.), oprie sa centrum o výsledky vyššie uvedených vyšetrení. Kompletnú správu z vyšetrenia vypracuje dodatočne.

2. Zápis a prijímanie detí do špeciálnych škôl

Ak rodič z nejakého dôvodu preferuje zaškolenie dieťaťa v špeciálnej škole, nie v škole, kde dieťa patrí podľa trvalého pobytu (v tzv. spádovej škole):

- **Deti so zrakovým postihnutím, sluchovým postihnutím, telesným postihnutím, viacnásobným postihnutím a deti s autizmom alebo inou pervazívnou vývinovou poruchou** sú prijímané do prvého ročníka špeciálnej školy podľa druhu postihnutia na základe žiadosti rodiča a lekárskej diagnostiky, prípadne s odporúčaním od predškolského zariadenia, ktoré zabezpečí rodič. Vyjadrenie poradenského zariadenia v požadovanom termíne (momentálne do 15.6.) vystaví centrum na základe lekárskej správy. Špeciálno-pedagogické vedenie počas prvého ročníka ako aj počas ostatných ročníkov zabezpečuje **príslušné ČŠPP** a podrobnejšie psychologické a špeciálnopedagogické vyšetrenie uskutoční v priebehu 1. ročníka.
- **Deti s mentálnym postihnutím** sú prijímané do prvého ročníka špeciálnej školy na základe žiadosti rodiča a odporúčania lekára, ktoré zabezpečí rodič. Ak bolo dieťa sledované v poradenskom zariadení, priloží aj správu z tohto zariadenia. Riaditeľ dieťa prijme bez zaradenia do A, B, C variantu (resp. v 1. ročníku sú žiaci zaradení do A variantu). Vyjadrenie poradenského zariadenia v požadovanom termíne (momentálne do 15.6.) vystaví centrum na základe dostupných údajov. Špeciálno-pedagogické a psychologické vedenie dieťaťa počas prvého i ďalších rokov školskej dochádzky zabezpečí **príslušné ČŠPP**. V priebehu 1. ročníka uskutoční podrobnejšiu psychologickú a špeciálnopedagogickú diagnostiku, na základe ktorej sa rozhodne o zaradení dieťaťa do príslušného variantu, resp. preradení do základnej školy.
- Do 1. ročníka **špeciálnej školy pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS)** sú deti prijímané na základe žiadosti rodiča a lekárskej diagnostiky, prípadne s odporúčaním od predškolského zariadenia či klinického logopéda, ktoré zabezpečí rodič. Ak nemá poradenské

zariadenie k dispozícii výsledky vlastných vyšetrení, oprie sa pri vyjadrení o zaradení dieťaťa o tieto dokumenty. Špeciálno-pedagogické a logopedické vedenie počas prvého ročníka, ako aj počas ostatných ročníkov zabezpečuje **príslušné ČŠPP** a podrobnejšie psychologické a špeciálnopedagogické vyšetrenie uskutoční v priebehu 1. ročníka.

- Do **špeciálnej triedy pre žiakov s NKS** sú do prvého ročníka prijímané deti na základe žiadosti rodiča a lekárskej diagnostiky, prípadne s odporúčením od predškolského zariadenia či klinického logopéda, ktoré zabezpečí rodič. Ak nemá poradenské zariadenie k dispozícii výsledky vlastných vyšetrení, oprie sa pri vyjadrení o zaradení dieťaťa o tieto dokumenty. Špeciálno-pedagogické a logopedické vedenie počas prvého ročníka zabezpečuje **príslušné ČŠPP**, ktoré navrhne pokračovanie vo vzdelávaní dieťaťa v takejto triede, alebo iné riešenie jeho vzdelávania.
- Pre prijatie dieťaťa do **prípravného ročníka** (v nasledujúcom šk. roku sa ešte otvárajú) vyžaduje zákon č. 245/2008 Z. z. a vyhláška MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách splnenie dvoch podmienok: jedná sa o dieťa so ŠVVP, ktoré nedosiahlo školskú spôsobilosť. Pri posudzovaní zaradenia dieťaťa do prípravného ročníka sa teda poradenské zariadenie vyjadrí o týchto dvoch bodoch rovnako ako pri ich osobitnom posudzovaní podľa textu vyššie. Vychádza z informácií, ktoré má k stanovenému termínu k dispozícii, zdroje informácií uvedie vo svojom vyjadrení. V priebehu prípravného ročníka zabezpečuje odbornú starostlivosť o žiakov **príslušné ČŠPP**.

C. Intelektovo nadaní žiaci

1. Zápis a prijímanie do 1. ročníka bežnej ZŠ:

- Žiakom, u ktorých nebude z časových, resp. iných dôvodov možné vyšetriť nadanie do začiatku školského roka a ich nadanie sa preukáže diagnostickým vyšetrením v CPPPaP až v priebehu 1. ročníka, vypracuje škola na zvyšok školského roka individuálny vzdelávací program a od šk. r. 2021/22 (2. ročník) budú spolu s ďalšími identifikovanými žiakmi zaradení do triedy pre intelektovo nadané deti, alebo budú pokračovať formou individuálnej integrácie podľa IVP.

2. Zápis a prijímanie do 1. ročníka ZŠ pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním:

- Odporúčanie na prijatie dieťaťa do 1. ročníka ZŠ pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním možno vystaviť iba deťom, ktoré boli v CPPPaP vyšetrené v marci 2020 a tým, ktorých nadanie bude vyšetrené po otvorení poradenských zariadení ešte pred začiatkom školského roka 2020/21. Ak škola prijme do 1. ročníka žiakov na základe indícií ako sú významná osobná anamnéza, pedagogická anamnéza z MŠ, skrining uskutočnený pred uzáverom poradenských zariadení ap., vyšetrenie ich nadania treba uskutočniť čím skôr, aby bolo možné urýchlene rozhodnúť, či žiak bude pokračovať vo vzdelávaní v škole pre nadaných alebo v bežnej základnej škole.

D. Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

- Pre túto kategóriu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami neexistujú špeciálne školy a školský zákon pre nich nepočíta ani s postupom podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Zápis a prijímanie žiaka do základnej školy alebo do špeciálnej školy (v prípade, že ide o žiaka so zdravotným znevýhodnením) sa riadi tými istými odporúčaniami ako u ostatných detí. CPPaP musí citlivo zvažovať najmä údaje od terénnych sociálnych pracovníkov a zamestnancov komunitných centier; v prípade, že dieťa navštevovalo materskú školu, vyžiada si podklady od učiteľky MŠ a podľa možností komunikuje s rodičmi. Odklad začiatku povinnej školskej dochádzky iba z dôvodu, že dieťa žije v sociálne znevýhodnenom prostredí, neodporúčame. Rozhodnutie

o zaradení dieťaťa do nultého ročníka ZŠ robí riaditeľ na základe tých istých podkladov, ako rozhodnutie o prijatí.

Záver

- V čase prerušenia prevádzky **nevykonávajú** školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie **priamu prácu s klientmi**.
- Pri vystavovaní **písomného vyjadrenia**, ktoré vyžaduje školský zákon a ktoré je obvykle súčasťou správy z diagnostického vyšetrenia (§ 11 ods. 9 pís. b) sa poradenské zariadenie oprie o údaje o dieťati, ktoré má k dispozícii.
- V takomto prípade je **treba uviesť, aké údaje o dieťati odborníci použili**. (Zvyčajne sa píše „na základe kompletného psychologického vyšetrenia zameraného na posúdenie školskej spôsobilosti...“ Teraz je potrebné uviesť napríklad: „na základe pedagogickej charakteristiky, dlhodobého pozorovania dieťaťa, možných rizík vyplývajúcich z osobnej alebo rodinnej anamnézy ap.)
- Ak sa vyjadrenie o zaradení dieťaťa do vzdelávacieho procesu neopiera o diagnostické vyšetrenie, ktoré nebolo možné uskutočniť, treba uviesť, **že vyšetrenie nie je ukončené**.
- *Screeningy realizované v januári ani neštandardizované online screeningy školskej pripravenosti nespĺňajú odborné kritériá diagnostiky*. V individuálnych prípadoch však môžu byť použité, v písomnom vyjadrení ale musí byť vždy **uvedený spôsob získania informácií**.
- Aj po otvorení poradenského zariadenia bude musieť byť priamy kontakt s klientom realizovaný za dodržania **hygienických štandardov** stanovených nariadením hlavného hygienika.

Bratislava 24.4.2020

Vypracoval odborný tím VÚDPaP v zložení doc. PhDr. Vladimír Dočkal, CSc., PhDr. Alena Kopányiová, CSc.,

PhDr. Bronislava Kundrátová, PhDr. Eva Smiková, CSc., PhDr. Magdaléna Špotáková, CSc.

Príloha

Minimálne kritériá pre diagnostické činnosti v súvislosti s nástupom dieťaťa do školy

Dôvod diagnostického vyšetrenia	Kritérium
Odklad povinnej školskej dochádzky	Výsledok skrínového testovania (realizovaného centrom, resp. online Welcome, správa z pedagogickej diagnostiky, pozorovania dieťaťa z MŠ, správa z komunitného centra a pod.) – s predbežným záverom nerovnomerný vývin, zaostávanie v niektorých v oblastiach a pod.
	<i>Významná osobná a rodinná anamnéza</i> preukázaná inými dokumentami (napr. rodina v rozvode, prežívanie dlhodobej traumy a i.)
Predčasné zaškolenie	Správa z pedagogickej diagnostiky, pozorovania dieťaťa z MŠ doložené výsledkami činností dieťaťa a pod.
Deti so zdravotným znevýhodnením (len zdravotne postihnuté, choré a zdravotne oslabené)	Správa od lekára, správa z MŠ, CVI a pod.